

*Др Гордана Дракић, доцент
Правној факултету у Новом Саду*

СУДСКЕ ИНСТАНЦЕ НА ПОДРУЧЈУ ВОЈВОДИНЕ ОД 1918. ДО 1929. ГОДИНЕ

Сажетак: У раду је приказана изградња, односно уједињавање организације судства на подручју Војводине у периоду првих десет година постојања Краљевине Срба, Хрватиа и Словенаца. Аутор приказује изглед судске мреже и наводи правне акције који су били основ за њено формирање и функционисање. У раду је указано на стварну и месну надлежност судова на подручју Војводине у периоду пре и након доношења јединствених закона о уређењу редовних судова за Краљевину Срба, Хрватиа и Словенаца.

Кључне речи: подручје Војводине, судске инстанце, правна подручја, организација судова, Апелациони суд у Новом Саду, Одељење Б. Касационог суда у Новом Саду.

Судство представља значајан сегмент правосудног система сваке државе. Добро организоване и ефикасне судске инстанце унапређују државу, док лош судски систем ствара правну несигурност и слаби основе државне организације.

Пре него што изложимо како је текао процес формирања судског система на подручју Војводине и које су судске инстанце постојале у периоду од 1918. до 1929. године, потребно је нагласити да су у Војводину, у историјском смислу, улазили Банат, Бачка, Барања и Срем али не увек све ове земље нити њихове географске целине.¹ „Ђена територијална омеђеност никад није била дата у виду једне непроменљиве константе па се не-

¹ Детаљније о томе видети: М. Палић, *Преглед административно-територијалних промена у Војводини 1918-1941*, Зборник Матице српске за друштвене науке, Нови Сад 1964, 38, 125-162.

ња данашња територија не подудара са оним што је подразумевало војвођански простор после Првог светског рата.² За време постојања Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, односно Краљевине Југославије, Војводина није била посебна јединица у државноправном смислу.

Стварање Краљевства Срба, Хрвата и Словенаца 1. децембра 1918. године значило је прекретницу у јавном животу југословенских народа. У заједничку државу Срба, Хрвата и Словенаца ушле су области које су се међу собом разликовале у степену економског развоја, и које су имале историјске, културне и националне особености.

Краљевство Срба, Хрвата и Словенаца карактерисао је, када је реч о његовом правном систему, правни партикуларизам. Заједничка држава Срба, Хрвата и Словенаца није представљала јединствено правно подручје већ је чинила скуп регионалних права наслеђених из претходних правних система којима су југословенске земље пре уједињења припадале.

У држави је постојало шест правних подручја: србијанско, црногорско, војвођанско, хрватско-славонско, далматинско-словеначко и босанско-херцеговачко. Када је реч о судско-административној надлежности наведена подручја су изгледала овако: - србијанско правно подручје чинила је територија надлежности Касационог суда у Београду и апелационих судова у Београду и Скопљу. На овом подручју је важило право бивше Краљевине Србије уколико није било измењено каснијим прописима;

- Територија надлежности Великог суда у Подгорици творила је црногорско правно подручје. На њему је важило право бивше Краљевине Црне Горе;

- Правно подручје Војводине са Међумурјем спадало је под надлежност Касационог суда Одељења Б. у Новом Саду и чинило је тзв. војвођанско правно подручје. На њему је, углавном, важило и примењивало се мађарско право уколико није било у супротности са одредбама законодавства нове државе. Под истим условима као мађарско, у деловима Војводине који су некада припадали Војној граници важило је аустријско право;³

- Хрватско-славонско правно подручје обухватало је територију бивше Краљевине Хрватске и Славоније без Далмације, Истре и Међумурја. У судско-административном смислу то је било подручје надлежности Стола седморице у Загребу-Одељења А који је био највиши суд на тој територији;

- Далматинско-словеначко правно подручје је обухватало Далмацију са острвима Рабом, Пагом и Крком, подручје котара Кастав и Словенију;

² Н. Гаћеша, *Специфичности друштвене структуре у Војводини између два светска рата*, Зборник Матице српске за историју, Нови Сад 1978, 17, 85.

³ То је било подручје надлежности Окружног суда у Панчеву и среских судова у Банатском Карловцу, Белој Цркви, Ковину, Тителу и Жабљу.

- Босанско-херцеговачко правно подручје обухватало је територију Босне и Херцеговине односно надлежности Врховног суда у Сарајеву. На овом подручју је важило аустријско право, док је за Муслимане у области брачног права важило искључиво шеријатско право.⁴

Активности усмерене на изједначење закона у држави отпочеле су непосредно након стварања Краљевства Срба, Хрвата и Словенаца, с тим да је тај процес своју јединствену и организовану форму добио тек од доношења Видовданског устава. За све време постојања заједничке државе Срба, Хрвата и Словенаца радило се на изједначењу права и доношењу јединствених закона. У том послу, који је био ометан нестабилним друштвено-економским и политичким приликама, постигнути су одређени успеси. Међутим, правни поредак Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца односно Краљевине Југославије био је до краја њеног постојања нејединствен.⁵

Подручје Војводине заједно са Међумурјем чинило је, како је наведено, посебно правно подручје. Након стварања заједничке државе Срба, Хрвата и Словенаца, требало је донети одлуку који закони ће се примењивати на тој територији. Већ првих дана после одржавања Велике Народне скупштине у Новом Саду, било је решено да ће се на територији Баната, Бачке и Барање и даље примењивати мађарски закони „донети до 1. новембра 1918. год., уколико нису уперени против народности“.⁶

Судска мрежа првостепених судова, среских и окружних, на подручју Војводине, била је прихваћена из угарског правосудног система. Након конституисања нове државе на подручју Војводине је, најпре, требало преузети првостепене судове и у њима успоставити редован рад. Тек након тога могло се приступити оснивању виших судова. Наиме, на подручју Војводине је, након одлуке о отцепљењу од Угарске која је усвојена на Скупштини у Новом Саду 25. новембра 1918, престала надлежност виших угарских судова чија седишта су била изван територије новоствореног Краљевства Срба, Хрвата и Словенаца. Подручје Војводине није имало другостепених судова, као ни највишу инстанцу трећестепени суд. Од Краљевских табли - другостепених судова у Угарској, једна- сегединска – је остала преко демаркационе линије, док је друга – темишварска – обуставила свој рад. Врховни суд – Краљевска Курија имала је седиште у Будимпешти.⁷

Пословање судова и вршење судске власти на подручју Војводине, након уједињења, било је веома отежано. Наиме, дошло је до прекида у ра-

⁴ Ф. Чулиновић, *Државнојравна историја југославенских земаља XIX и XX вијека*, II, Загреб 1959, 308 и даље.

⁵ Б. Петрановић, *Историја Југославије 1918-1988*, прва књига, Београд 1988, 51 и даље.

⁶ Н. Игњатовић, *Правосуђе у Војводини после Уједињења*, Летопис Матице српске, Нови Сад 1924, 302, 64.

⁷ Исто, 63.

ду судова након одласка судија мађарске националности који нису желели да положе заклетву новој власти. Судови су оскудевали у судијском кадру али и у помоћном и техничком особљу.

Најважнији задатак нових власти на подручју Војводине након уједињења, када је реч о судству, био је успостављање редовног рада у судовима. Тај посао је у првим месецима након стварања Краљевства Срба, Хрвата и Словенаца руководио Одсек за правосуђе Народне управе за Банат, Бачку и Барању.

Из записника са седнице Народне управе од 6. децембра 1918. године сазнајемо да је Одсек за правосуђе упутио позив свим судовима и државним одветништвима да ступе у службу Народне управе остављајући им рок од осам дана да на позив одговоре. Након истека тог рока требало је да судови почну са редовним радом.⁸ Међутим, многе судије су одбиле да положе заклетву и наставе са радом тако да је уследило њихово отпуштање са радних места.⁹

Окружни судови у Новом Саду, Сомбору и Суботици били су, према писању листа *Застава*, преузети у фебруару 1919. године.¹⁰ Преузимање првостепених судова на подручју Војводине и успостављање редовног рада у њима био је сложен посао који, и поред свесрдног ангажовања Одсека за правосуђе и нових власти, није у целости реализован у току 1919. године. Према извештају Министарства унутрашњих дела-Одељења за Банат, Бачку и Барању од 30. октобра 1919. године нису се у свим местима могли организовати нови судови, а у неким су још увек судије мађарске националности судиле на мађарском језику.¹¹

Допис Министарства правде Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца од 27. септембра 1921. године који је био упућен Председништву Касационог суда Б. Одељења у Новом Саду садржао је списак свих судских надлештава у држави. У Допису је било наведено да судску мрежу на подручју Војводине чине следеће судске инстанце: срески судови, окружни судови, Апелациони суд у Новом Саду за подручје Баната и Бачке и Београдски Касациони суд – Одељење Б. у Новом Саду.¹² Оваква организација судске мреже задржала се до краја периода који смо у раду посматрали.

На подручју Војводине је постојало седам окружних судова, односно судбених столова. Седишта ових судова била су у: Новом Саду, Сомбору,

⁸ Архив Војводине, Фонд Народне управе за Банат, Бачку и Барању, *Зайисник са седнице Народне управе од 23. новембра 1918. године* (по старом календару).

⁹ Видети: *Зайисници са седница Народне управе од 24. јануара и 19. фебруара 1919. године*, Архив Војводине, Фонд Народне управе за Банат, Бачку и Барању.

¹⁰ *Застава*, фебруар месец 1919. године.

¹¹ Архив Војводине, Фонд Народне управе за Банат, Бачку и Барању, *Допис Министарства унутрашњих дела Краљевине СХС – Одељење за Банат, Бачку и Барању бр. 11663/1919. од 30. октобра 1919. године*.

¹² Архив Војводине, Фонд Касационог суда – Одељење Б. у Новом Саду, Бр. Предс. II Б. 27/1921.

Суботици, Великом Бечкереку, Великој Кикинди, Белој Цркви и Панчеву. Сваки од наведених окружних судова је у својој територијалној надлежности имао неколико среских судова.

У територијалну надлежност Окружног суда у Новом Саду улазили су срески судови са седиштима у Новом Саду, Жабљу, Старом Бечеју, Тителу и Бачкој Паланци.

Сомборски судбени сто имао је следеће подручне судове: Сомбор, Апатин, Кула и Озаци. Под надлежност Окружног суда у Сомбору све до 1930. године припадала је и Експозитура овог суда са седиштем у Чаковцу у Међумурју, а због јединственог војвођанског правног подручја. Суботички судбени сто имао је подручне судове у Суботици, Бачкој Тополи и Сенти.

Судбеном столу у Великом Бечкереку припадали су срески судови у Великом Бечкереку, Јаша Томићу и Новом Бечеју. Судбени сто у Великој Кикинди имао је подручни срески суд у истом месту и у Кањижи.

Под надлежност Судбеног стола у Белој Цркви долазили су срески судови у Банатском Карловцу, Белој Цркви, Ковину и Вршцу. Окружни суд у Панчеву имао је подручне судове у следећим местима: Алибунару, Перлезу, Ковачици и Панчеву.

Стварна надлежност окружних судова на подручју Војводине била је одређена угарским прописима из области правосуђа све до доношења *Закона о уређењу редовних судова за Краљевину Срба, Хрватска и Словенаца*, односно до 1928. године.¹³ Окружни судови су вршили судску власт у првом степену у грађанским и кривичним стварима. Другостепену судску власт окружни судови су вршили решавајући по жалбама изјављеним против одлука среских судова. Председници окружних судова су обављали послове судске управе у својим судовима. Они су вршили и надзорну власт над пословањем среских судова на свом подручју и функционисањем судске управе у њима. Надзорну власт у односу на окружне судове, у пословима судске управе, вршио је Апелациони суд у Новом Саду.

Апелациони суд у Новом Саду је судио у другом степену у грађанским и кривичним предметима у којима су окружни судови судили у првом степену. *Уредба о оснивању Апелационог суда у Новом Саду за подручје Банатска и Бачке* донета је 13. новембра 1919. године.¹⁴ Уредба је садржала основне податке о организацији и надлежности Апелационог суда у Новом Саду.

У првом члану *Уредбе о оснивању Апелационог суда за Банат и Бачку* било је прописано да ће тај суд вршити све задатке који су, када је реч о

¹³ Архив Војводине, Фонд Окружног суда – Нови Сад 1919-1941.

¹⁴ *Службене Новине Краљевине Срба, Хрватска и Словенаца*, бр. 143 од 20. новембра 1919. године.

подручју Баната и Бачке, спадали у надлежност некадашњих угарских краљевских табли. У другом члану је било наглашено да ће за Апелациони суд у Новом Саду остати на снази угарски прописи уколико нису у супротности са Уредбом. Организација Апелационог суда била је изложена у следећих пет чланова Уредбе. На челу Апелационог суда стајао је председник, а у његов састав улазили су и један потпредседник, четири сенатска председника и тринаест судија. Помоћно судско особље чинили су секретар председника суда, четири сенатска и четири судска бележника. Техничко особље Апелационог суда представљали су главни канцеларијски управник и пет помоћних чиновника.

У грађанским и кривичним предметима Апелациони суд у Новом Саду је решавао у сенату, односно већу састављеном од три члана. Према шестом члану Уредбе, пресуде Апелационог суда су се проглашавале у име Његовог Величанства Краља. Апелациони суд је имао свој печат чији изглед је био прописан у осмом члану Уредбе.

Апелациони суд у Новом Саду за подручје Баната и Бачке је свечано отворен 2. марта 1919. године. Лист *Слобода* је о том догађају објавио вест 4. марта исте године у којој је саопштено и да је председник Апелационог суда отворио свечану седницу одржавши говор пред судијама, адвокатима и окупљеним грађанима. Истог дана је Кривични сенат (веће) Апелационог суда у Новом Саду одржао претрес чиме је и практично отпочео рад тог суда.

Апелациони суд у Новом Саду био је, у периоду посматраном у раду, изузетно важна судска инстанца на подручју Војводине. С обзиром на то да је био надзорни суд у односу на окружне судове у Банату и Бачкој, Апелациони суд је организовао и координирао послове који су имали за циљ успостављање редовног рада у судовима. Такође, Апелациони суд у Новом Саду је био посредник између нижих судова на подручју Војводине и Министарства правде Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца.

Носиоци државне власти у Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца настојали су да у потпуности изграде судски систем у држави и да, сходно томе, оснују суд највише надлежности. У Видовданском уставу је, у члану 110, било прописано постојање једног Касационог суда за целу Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца са седиштем у Загребу.¹⁵ Пред законодавном власти био је задатак да оствари поменуто уставно наређење које је имало за циљ усклађивање затечених судских система и њихово интегрисање у јединствени судски систем за целу државу.¹⁶ Сходно томе, исту одредбу

¹⁵ *Службене Новине Краљевине Срба, Хрватина и Словенаца* бр. 142А од 28. јуна 1921. године.

¹⁶ Детаљније о уставним одредбама које су се односиле на судство видети: С. Шаркић, Д. Поповић, Д. Николић, *Историја српској правосудја (XII-XX век)*, Београд 1997, 81. и даље.

садржао је, у свом 40. параграфу, *Закон о уређењу редовних судова за Краљевину Срба, Хрватиа и Словенаца* донет 1928. године.¹⁷ Међутим, упркос наведеним одредбама јединствени Касациони суд за целу државу није био основан. Овакво стање је ипак било у складу са Видовданским уставом јер је у његовом 137. члану било прописано да ће до уређења једног касационог суда за целу државу радити као и до тада судови који су за свако историјски формирано правно подручје вршили функцију касационог суда. Ови судови су, према Уставу, били сматрани као одељења јединственог Касационог суда који је тек требало устројити.

Дакле, за свако правно подручје у држави постојао је надлежан суд који је вршио функцију касационог суда. То су били следећи судови: Стол седморице у Загребу за подручје бивше Краљевине Хрватске и Славоније; Одељење Б. Стола седморице у Загребу за подручје надлежности бивших земаљских судова у Сплиту и Љубљани; Врховни суд у Сарајеву надлежан за подручје Босне и Херцеговине; Велики суд у Подгорици за подручје бивше Краљевине Црне Горе; Касациони суд у Београду за подручје надлежности апелационих судова у Београду и Скопљу и Одељење Б. Београдског касационог суда у Новом Саду надлежан за подручје Баната, Бачке и Барање.¹⁸

Правни пропис који је био основа за конституисање највишег суда на подручју Војводине била је *Уредба о успројсџиву Одељења Б. Београдског касационог суда* од 17. септембра 1920. године.¹⁹ Одељење Б. је било основано да би вршило све оне задатке који су, када се радило о подручју Баната, Бачке и Барање, улазили у надлежност бивше Краљевске Курије у Будимпешти. Одељење Б. је требало да поступа и решава по угарским законима, наредбама и другим прописима издатим пре 1. новембра 1918. године, уколико нису били противни законима, уредбама и наредбама издатим за крајеве Баната, Бачке и Барање од стране надлежних власти Краљевине СХС после наведеног датума.

Уредбом је било прописано да у састав Одељења Б. Београдског касационог суда улази пет судија и потребан број секретара. Најстарији међу судијама је вршио функцију потпредседника Касационог суда и управљао је Одељењем Б. Касационог суда. Према Уредби, имао је права и дужности која су припадала председнику Краљевске Курије у Будимпешти када се радило о територији Баната, Бачке и Барање. Посао судије или секретара у Одељењу Б. Касационог суда могла су обављати лица која су имала квали-

¹⁷ *Службене Новине Краљевине Срба, Хрватиа и Словенаца* бр. 237 од 12. октобра 1928. године.

¹⁸ Ф. Чулиновић, *Правосуђе у Југославији*, Загреб 1946, 96.

¹⁹ *Службене Новине Краљевине Срба, Хрватиа и Словенаца*, бр.229 од 16. октобра 1920. године.

фикацију потребну по законима који су важили на подручју Баната, Бачке и Барање за судије и сенатске бележнике бивше Краљевске Курије у Будимпешти. Судије и секретаре Одељења Б. у Новом Саду постављао је Краљ својим указом, а на предлог министра правде. Уредбом је било прописано да се у указу морало назначити да се ради о судијама и секретари-ма за Одељење Б. Београдског касационог суда у Новом Саду.

Министарство правде је, према слову Уредбе, требало да одреди број канцеларијског особља и служитеља у Одељењу Б. Касационог суда. Кандидати за таква радна места морали су да задовоље услове прописане законима за такав персонал Касационог суда у Београду.

У Уредби је, даље, било прописано да Одељење Б. решава грађанске, кривичне и дисциплинске предмете у колегијуму од пет судија и да се у случају одсуства или спречености неког од њих да обавља свој посао, могао у расправно веће Одељења Б. позвати неки од судија из Апелационог суда. Судија Апелационог суда је могао да учествује као замена у Одељењу Б. само уколико претходно није учествовао у решавању дотичног предмета.

Одељење Б. Касационог суда у Новом Саду свечано је отворено 22. фебруара 1921. године пригодном беседом потпредседника. У штампи се поводом почетка рада Одељења Б. појавио и коментар да је тиме био завршен процес формирања судског система на подручју Војводине.²⁰

Иако је релативно рано била покренута иницијатива за доношење јединствених закона из области судства, тај посао је текао прилично споро тако да су резултати уследили тек пред крај периода који у раду посматрамо. *Закон о уређењу редовних судова за Краљевину Срба, Хрватиа и Словенаца* и *Закон о судијама редовних судова Краљевине Срба, Хрватиа и Словенаца* донесени су 24. септембра 1928. године.²¹ У оба закона је, у последњем члану, било прописано да ће ступити на снагу 1. априла 1929. године. Међутим, краљ Александар Карађорђевић је 6. јануара 1929. године прогласио диктатуру. Пошто је преузео законодавну власт у своје руке, краљ није желео да у погледу организације судства на снази остави законе усвојене у Народној скупштини. Тако је, указом 8. јануара донео нови *Закон о судијама редовних судова*.²² Потом је, на исти начин, донео и *Закон о уређењу редовних судова за Краљевину Срба, Хрватиа и Словенаца* 18. јануара 1929. године.²³

²⁰ *Слобода*, бр. 9 од 27. фебруара 1921. године.

²¹ *Службене Новине Краљевине Срба, Хрватиа и Словенаца*, бр. 237 од 12. октобра 1928. и *Службене Новине Срба, Хрватиа и Словенаца*, бр. 295 од 19. децембра 1928. године.

²² *Службене Новине Краљевине Срба, Хрватиа и Словенаца*, бр. 7 од 8. јануара 1929. године.

²³ *Службене Новине Краљевине Срба, Хрватиа и Словенаца*, бр.20 од 25. јануара 1929. године.

Дакле, наведени закони из септембра 1928. године нису ни ступили на снагу. Међутим, текст закона донетих у јануару 1929. године био је, у суштини, преузет из *Закона о судијама редовних судова* и *Закона о уређењу редовних судова* из 1928. године. Суштинска разлика састојала се у томе што су у законима из јануара 1929. године биле изостављене одредбе које су прописивале сталност и непокретност судија, као и одредбе о праву општих седница окружних и апелационих судова, односно Касационог суда да врше избор судија. Ове као и друге мање разлике у наведеним законским текстовима биле су учињене у складу са основним принципима режима који је 6. јануара 1929. године био заведен.

У даљем тексту изложићемо које су судске инстанце биле предвиђене наведеним законима и каква је била њихова стварна надлежност. Дакле, у *Закону о уређењу редовних судова за Краљевину Срба, Хрватиа и Словенаца* било је прописано да у сваком срезу, односно котару постоји срески суд. На подручју Војводине је, према Закону, постојало 26 среских судова који су вршили судску власт у првом степену у грађанским парницама, трговачким и меничним предметима, ванпарничним и предметима извршења, као и у кривичним предметима. Судску власт у среским судовима вршио је судија појединац.

Према 13.§ Закона на подручју Бачке, Баната и Барање постојало је седам окружних судова. У истом параграфу била је одређена и њихова месна надлежност. Окружни суд у Белој Цркви био је надлежан за судске срезове у Вршцу, Ковину, Уљми и Белој Цркви; Великочечкеречки окружни суд је био надлежан за судске срезове са седиштем у Великом Бечкереку, Новом Бечеју и Јаша Томићу; Окружни суд у Великој Кикинди био је надлежан за судске срезове са седиштем у Великој Кикинди и Новој Кањижи; Новосадски окружни суд је био надлежан за судске срезове са седиштем у Новом Саду, Бачкој Паланци, Старом Бечеју, Жабљу и Тителу; Панчевачки окружни суд је био надлежан за Панчево, Алибунар, Ковачицу и Перлез; Сомборски окружни суд је био надлежан за судске срезове у Сомбору, Апатину, Кули, Дарди и Оцацима, а Суботички окружни суд за Суботицу, Сенту и Бачку Тополу.

Окружни судови су вршили судску власт у првом степену у парничним, ванпарничним и у предметима извршења, као и судску власт у другом степену према законима који се тичу тих предмета. У кривичним предметима окружни судови су вршили судску власт по одредбама закона о кривичном судском поступку. Окружни судови су судску власт вршили у трочланим већима, уколико законом није било нешто друго прописано, а одлуке су се доносиле већином гласова.

Апелациони судови су постојали у Београду, Скопљу, Загребу, Љубљани, Сплиту, Новом Саду и Цетињу. Новосадски апелациони суд је био

надлежан за подручја судске надлежности окружних судова на подручју Војводине.

Апелациони судови су вршили судску власт у другом степену у грађанским предметима који су на основу правних лекова изјављених против одлука нижих судова долазили пред апелациони суд, по одредбама закона о грађанском судском поступку или других закона. У кривичним предметима апелациони судови су вршили судску власт по одредбама закона о кривичном судском поступку. Судску власт су вршили у већима од пет судија.

Како смо то већ навели, у 40. § Закона из 1928. године било је прописано да, у складу са одговарајућом одредбом Устава из 1921, за целу Краљевину постоји један Касациони суд са седиштем у Загребу. С обзиром на то да је Устав у доба диктатуре био укинут, такву одредбу није садржао *Закон о уређењу редовних судова* донет 18. јануара 1929. године, јер више није било уставом прописане обавезе да седиште највише судске инстанце буде у Загребу. У Закону из 1929. године постојала је начелна одредба у којој је прописано да за целу Краљевину постоји јединствени касациони суд, те да ће оснивање тог суда уредити посебан закон.²⁴ Ипак, једном одредбом, која се налазила у прелазним и завршним наређењима Закона, било је прописано да ће до образовања једног касационог суда за целу државу постојећи Касациони суд у Београду, његово Одељење Б. у Новом Саду, Сто седморице у Загребу и његово Одељење Б, Врховни суд у Сарајеву и Велики суд у Подгорици поступати као одељења јединственог Касационог суда. Касациони суд је вршио судску власт у последњем степену у грађанским и кривичним предметима према одредбама закона о поступку који су се на такве предмете односили. Касациони суд је имао кривично и грађанско одељење, а судску власт је, по правилу, вршио у већима од пет судија.

*

* * *

Можемо закључити да је након стварања Краљевства Срба, Хрвата и Словенаца 1. децембра 1918. године, судски систем је на подручју Војводине био непотпун јер су постојали срески судови али не и судске инстанце више надлежности. Мрежа првостепених судова је била преузета из угарског правосудног система али је, најпре, требало у њима обезбедити услове за успостављање редовног и несметаног пословања. Захтеван и сложен посао оснивања виших судских инстанци и регулисања стања у затеченим првостепеним судовима био је обављен за релативно кратко време. Већ од фебруара 1920. године, када је са радом почело Одељење Б. Каса-

²⁴ Исто, § 39.

ционог суда у Новом Саду, може се говорити о заокруженој организацији судова на подручју Војводине. Делатност виших судских инстанци Апелационог суда у Новом Саду и Одељења Б. Касационог суда била је веома значајна за организацију и правилно функционисање судства на подручју Војводине. Одељење Б. Касационог суда у Новом Саду је, такође, саопштавањем својих ставова о значајним питањима, која су се односила на вршење судске власти, активно учествовало у креирању јединствених судских закона и практичних правних решења у Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца.

*Gordana Drakić, Ph.D., Assistant Professor
Faculty of Law Novi Sad*

Judicial Instances in the Territory of Vojvodina 1918–1929

Abstract

The Kingdom of Serbs, Croats and Slovenes was established on 1 st of December 1918. Shortly after emergence of the new state, commenced the process of forming the judicial system in the territory of Vojvodina.

Very important for organizing a network of courts of law in the territory of Vojvodina was establishment of the Appellate Court in Novi Sad. After the Department B. of the Court of Cassation was established, forming of the judicial system in the territory of Vojvodina was completed.

Appellate Court in Novi Sad had an important role in the judiciary system in the territory of Vojvodina because, as an organ of supervising, it was mediator between the courts of lower jurisdiction and Ministry of Justice of Kingdom of Serbs, Croats and Slovenes in Belgrade.

The article also discusses the contents of the unique Law on the Organization of Courts of Law in the Kingdom of Serbs, Croats and Slovenes, and presents judicial instances which, according to Law, existed in the territory of Vojvodina.

Key words: territory of Vojvodina, judicial instances, judicial system, Organization of Courts of Law, Appellate Court in Novi Sad, Department B. of the Court of Cassation.